

Tadeusz Ereciński
Uniwersytet Warszawski

O KILKU PROBLEMACH DZIAŁALNOŚCI ARBITRAŻU W POLSCE

Arbitraż zarówno krajowy, jak i międzynarodowy jest ostatnio przedmiotem krytyki ze strony części jego uczestników (w szczególności stron postępowania). Świadczy o tym również malejąca liczba spraw wpływających do instytucji arbitrażowych, i to nie tylko w Polsce. Ciągłe zwraca się uwagę, że postępowanie arbitrażowe jest często zbyt przewlekłe, coraz bardziej teoretyczne i sformalizowane, zbyt kosztowne i mało efektywne przez to, że strony chętnie korzystają z możliwości zaskarżenia postanowienia o stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu arbitrażowego lub wniesienia skargi o uchylenie tego wyroku¹.

Wydaje się, że także sami arbitrzy, prawnicy biorący udział w arbitrażu oraz osoby piszące na temat arbitrażu nie są do końca przekonani o trafności kierunku, w którym podąża obecna praktyka arbitrażu. Cele arbitrażu pozostają natomiast od lat te same – stworzenie stronom obok państwowego wymiaru sprawiedliwości, przede wszystkim w zakresie szeroko rozumianych spraw handlowych, możliwości wyboru sędziów. Osób, które bezstronnie, po rzetelnie przeprowadzonym postępowaniu, wykorzystując swoje szczególne kwalifikacje w konkretnej sytuacji, w sposób mniej sformalizowany i elastyczny szybko oraz z reguły w jednej instancji rozstrzygną ich spór. Świadomie nie wymieniam tu kwestii kosztów arbitrażu, bo przeprowadzenie sprawnego i w możliwie krótkim czasie postępowania oraz wydanie wysoce profesjonalnego rozstrzygnięcia nie może być tanie, jeśli chodzi o wynagrodzenie arbitrów. Koszty te i inne koszty postępowania powinny jednak mieścić się w rozsądnych granicach².

Z regulacji prawnych i międzynarodowej praktyki arbitrażowej można wyprowadzić powszechnie akceptowane zasady, wzorce postępowania i wskazówki co do dobrych praktyk, które są dostosowane do współczesnych potrzeb obrotu.

¹ Por. np. B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz (red.), *Diagnoza arbitrażu. Funkcjonowanie prawa o arbitrażu i kierunki postulowanych zmian*, Wrocław 2014; M. Orecki, *Polskie przepisy o sądzie polubownym (arbitrażowym) – uwagi de lege ferenda*, „Polski Proces Cywilny” 2014, nr 2, s. 231 i n.

² Co do wątpliwości w tym zakresie por. J. Nieva-Fenoll, *Mediation and Arbitration: A Disappointing Hope*, „International Journal of Procedural Law” 2016, Vol. 6, s. 357.

Mają one zatem nie tylko charakter prawny, ale także moralny i społeczny. Do zasad sankcjonowanych normami prawnymi należą m.in. tak ważne reguły jak prawo do wysłuchania, równego traktowania czy realizacji swobody woli stron w zakresie kształtowania postępowania przed sądem polubownym (w tym do użycia najnowszych technik informatycznych do prowadzenia postępowania i zarządzania nim). Istotna jest rola zasady poufności arbitrażu. Są to także np. wzorce określające konflikt interesów między arbitrem a pełnomocnikiem prawnym strony. Formułowane jest także niezmiennie istotne wymaganie, aby arbiter wyznaczony przez stronę pozostał niezależny i bezstronny, a strona nie uważała go za swojego reprezentanta w sporze (np. reguły etyczne arbitrów).

Nie ulega wątpliwości, że jednym z centralnych praktycznych zagadnień arbitrażu stała się kwestia konfliktu interesów. Postanowienia zmierzające do wyeliminowania negatywnych skutków tego konfliktu można znaleźć w regulacjach dotyczących arbitrażu i w regulaminach sądów arbitrażowych. Mają one jednak ogólny charakter. Aktem, w którym spróbowano szczegółowo określić sytuacje, które decydują lub mogą wpływać na ustalenie, że w sprawie występuje konflikt interesów, są Wytyczne IBA dotyczące konfliktu interesów w arbitrażu międzynarodowym³.

Nie podejmując bliżej tych zagadnień, można jedynie stwierdzić, że kryteria oceny konfliktu interesów w arbitrażu odwołują się do zasady bezstronności i niezależności arbitrów. Ponieważ konflikt interesów może obejmować bardzo różne sytuacje, wszelkie szczegółowe klasyfikacje mogą być traktowane jako wyliczenie przykładowe. Podstawowym elementem przy ocenie, czy konflikt interesów występuje, jest instytucja ujawnienia wszelkich okoliczności, które mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności lub niezależności arbitra. Należy więc stronom arbitrażu zapewnić wystarczającą wiedzę do podjęcia racjonalnych działań dotyczących składu orzekającego, w tym złożenia wniosku o wyłączenie arbitra. Być może jest to uzasadnienie dla dziwnego uzupełnienia dokonanego ostatnio przez ustawodawcę w art. 1174 § 1 k.p.c., w którym pojawiło się sformułowanie, że „osoba powołana na arbitra składa na piśmie każdej ze stron i pozostałym arbitrom oświadczenie o swojej bezstronności i niezależności”. Wydaje się, że poprzednia treść tego przepisu, ograniczona do obecnego zdania drugiego paragrafu 1, była wystarczająca, a dodane zdanie tradycyjnie zamieszczane jest w regulaminach arbitrażowych.

Procedura ujawniania wszelkich okoliczności, które mogłyby wzbudzać wątpliwości co do bezstronności lub niezależności arbitra, musi być stosowana jednak rozsądnie, z uwzględnieniem zasady działania w dobrej wierze. Powinna ona jednocześnie chronić przed próbami wyłączenia arbitra podejmowanymi przez

³ Zob. Wytyczne Międzynarodowego Stowarzyszenia Adwokatów z 2014 r. (IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration), <https://www.ibanet.org>. Zob. także A. Szumański (red.), *System Prawa Handlowego. Tom 8. Arbitraż handlowy*, Warszawa 2015, s. 92–94.

drugą stronę wyłącznie w ramach taktyki procesowej, z reguły dążącej do przedłużenia postępowania.

Arbitraż powinien podążać za zmianami gospodarczymi, społecznymi i kulturowymi. Powinien być sprawnym narzędziem służącym profesjonalnemu obrotowi prawnemu, a nie instytucją samą dla siebie. Profesjonalizacji arbitrażu handlowego towarzyszy tendencja do jego komercjalizacji i pomijania zasad etyki oraz etosu arbitrażu⁴. Rodzi to niebezpieczeństwo przekształcenia działalności arbitrażowej w rodzaj profesjonalnej usługi oferowanej na krajowym lub międzynarodowym rynku arbitrażowym, będącym przedmiotem umów pomiędzy usługodawcami (arbitrami) i podmiotami korzystającymi z tych usług. Bycie arbitrem nie ma jednak wyłącznego charakteru. Z reguły arbiter jest jednocześnie z zawodu adwokatem, radcą prawnym lub pracownikiem naukowym.

Przemianom uległo postępowanie arbitrażowe – staje się coraz częściej skomplikowane, sformalizowane, długotrwałe i przez to kosztowne. Jest to efekt jurydyzacji postępowania arbitrażowego (np. postulat publikacji wyroków arbitrażowych), przenikania się różnych systemów procesowych oraz coraz silniejszego wpływu instytucji *common law*, zwłaszcza w postępowaniu dowodowym (pisemne zeznania świadków, specyficzne techniki przesłuchania świadków i biegłych, wydobywanie od strony przeciwnej dowodów w postaci tzw. *discovery*)⁵. Faworyzuje to z reguły strony silniejsze finansowo. Coraz częściej spotyka się nadużycie przez strony arbitrażu uprawnień procesowych (składanie nieuzasadnionych wniosków o wyłączenie arbitrów, zarzuty skierowane bezpośrednio przeciwko arbitrom, celowe mnożenie środków dowodowych). Z drugiej strony obserwuje się nadmiernie długie i skomplikowane uzasadnienia wyroków arbitrażowych, które służą raczej umocnieniu pozycji arbitra w środowisku niż rzeczywistym potrzebom.

Arbitraż może wpływać na rozwój i stosowanie prawa, nie mając do tego demokratycznej legitymacji, a decyzje arbitrów, np. w wielkich sporach inwestycyjnych, mogą mieć bezpośrednio lub pośrednio wpływ na krajową gospodarkę. W dobie globalizacji rozstrzyganie wielkich sporów koncentruje się w niektórych państwach (np. w Szwajcarii) lub kilku instytucjach arbitrażowych dysponujących bardzo dobrą infrastrukturą (np. w *International Chamber of Commerce* czy *London Court of International Arbitration*) i przy udziale wielonarodowych firm prawniczych, które określają wymagania w stosunku do „dobrego” arbitra i arbitrażowe reguły postępowania (np. w zakresie postępowania dowodowego). Warszawa, mimo oczekiwań, nie stała się ważnym centrum międzynarodowego arbitrażu. Kuriozalne jest przy tym istnienie w jednym mieście dwóch stałych, konkurujących ze sobą, sądów arbitrażowych.

⁴ Por. J. Rajski, *Etos arbitrażu*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2013, nr 5, s. 4–5.

⁵ Por. m.in. K. Czech, *Dowody i postępowanie dowodowe w międzynarodowym arbitrażu handlowym oraz inwestycyjnym. Zagadnienia wybrane*, Warszawa 2017, s. 375 i n.

Arbitrażowi ciągle brakuje mocy „wykonawczej”. Może wprawdzie orzekać np. o swojej kompetencji, o zabezpieczeniu powództwa lub o wyłączeniu arbitra, ale nie może nakazać przymusowego wykonania swych rozstrzygnięć, jeżeli strona dobrowolnie się im nie podporządkuje.

Kilka lat temu ówczesny Prezes Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej (KIG) wymienił przede wszystkim dwa zagadnienia ważne dla dalszego rozwoju arbitrażu w Polsce. Pierwsze to marketing, drugie to doskonalenie przepisów polskiego prawa arbitrażowego. Co do marketingu, czyli mówiąc w skrócie, co zrobić, aby było jak najwięcej spraw arbitrażowych, dla których miejscem arbitrażu byłaby Polska, to wymagałoby to znacznych nakładów finansowych. Drugim zagadnieniem zajęło się w ostatnich latach środowisko arbitrażowe przez publikowanie proponowanych zmian legislacyjnych w zakresie regulacji np. zdatności arbitrażowej, zapisu na sąd polubowny, składu sądu polubownego, poufności arbitrażu czy postępowań postarbitrażowych. Przygotowano Białą Księgę – zbiór propozycji zmian legislacyjnych mających na celu ulepszenie ram prawnych sądownictwa polubownego w Polsce⁶.

Jedyną reakcją ustawodawcy jest jak dotąd ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów⁷, która wprowadziła kilka zmian w kodeksowej regulacji arbitrażu⁸. Ograniczę się do skomentowania najważniejszych, tj. tych, które dotyczą skrócenia drogi postępowania postarbitrażowego.

Do okresu trwania postępowania arbitrażowego strony zaliczają także czas trwania tzw. postępowań postarbitrażowych. Postępowania te często trwały (w toku dwóch instancji i postępowania ze skargi kasacyjnej) dłużej niż samo postępowanie przed sądem polubownym. Skrócenie postępowań postarbitrażowych przez uczynienie ich postępowaniami jednoinstancyjnymi ma zwiększyć efektywność tych postępowań, skrócić okres oczekiwania na możliwość wykonania wyroku arbitrażowego oraz obniżyć koszty postępowania. Zmiany zmierzające w tym kierunku od dłuższego czasu były postulowane przez środowiska arbitrażowe⁹.

⁶ B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz, M. Zachariasiewicz (red.), *Biała Księga. Propozycje zmian legislacyjnych mających na celu ulepszenie ram prawnych sądownictwa polubownego w Polsce*, Warszawa–Katowice–Kraków–Wrocław–Poznań 2014.

⁷ Zob. Dz.U. z 2015 r., poz. 1595.

⁸ Por. P. Aslanowicz, *Nowelizacja części piątej KPC – koniec czy początek zmian?*, „e-Przegląd Arbitrażowy” 2015, nr 1–2, s. 34–37; K. Weitz, *Neue Entwicklungen im polnischen Schiedsverfahrensrecht*, (w:) *Fairness Justice Equity. Festschrift für Reinhold Geimer zum 80. Geburtstag*, Warszawa 2017, s. 776 i n., oraz K. Szczudlik, *Reforma polskiego postępowania arbitrażowego i postępowań postarbitrażowych w perspektywie tendencji międzynarodowych*, (w:) J. Gil (red.), *Postępowanie cywilne w dobie przemian*, Warszawa 2017, s. 425 i n.

⁹ Por. m.in. T. Ereciński, K. Weitz, *Shortening the Course of Post-Arbitration Litigation – Remarks de lege ferenda*, (w:) *The Challenges and the Future of Commercial and Investment*

W ustawie o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów zarówno w odniesieniu do skargi o uchylenie wyroku arbitrażowego, jak i w stosunku do postępowań delibacyjnych przyjęto zasadę jednoinstancyjności z możliwością zaskarżenia rozstrzygnięcia sądu apelacyjnego skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego (z wyjątkiem uznania i wykonania krajowych wyroków arbitrażowych, w których możliwe jest tylko tzw. zażalenie poziome). Taka dwuetapowa kontrola prawidłowości wyroku arbitrażowego z zachowaniem terytorialnego zróżnicowania właściwości sądów apelacyjnych została uznana na obecnym etapie za wystarczającą do zapewnienia właściwego nadzoru sądów państwowych nad orzecznictwem arbitrażowym.

Zmiany w regulacji skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego nastąpiły przez modyfikację treści art. 1207 k.p.c. dotyczącego odpowiedniego stosowania do skargi innych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 1208 regulującego termin do wniesienia skargi i sąd właściwy do rozpoznania skargi, a także dodanie do art. 1208 nowego § 3, który wprost uregulował dopuszczalność nadzwyczajnych i szczególnych środków zaskarżenia¹⁰.

W konsekwencji skargę o uchylenie zasadniczo należy wnieść w terminie dwóch miesięcy do sądu apelacyjnego, na obszarze którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny, a do rozpoznania skargi stosuje się odpowiednio art. 368 k.p.c. i inne przepisy o apelacji. Ustawodawca zmodyfikował więc tylko dotychczasową kadłubową regulację skargi, a ograniczając tok jej rozpoznania do jednej instancji, odesłał do odpowiedniego stosowania przepisów o postępowaniu drugoinstancyjnym. Ta technika ze względu na szczególny charakter prawny skargi o uchylenie budzi zastrzeżenia i może w praktyce powodować kłopoty z właściwym ich stosowaniem. Przepisy kodeksowe o apelacji zostały bowiem ukształtowane na potrzeby apelacji pełnej, w której sąd, rozstrzygając o zasadności środków zaskarżenia, zawsze rozpoznaje sprawę, natomiast w postępowaniu o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego sąd państwowy ma rozpoznać jedynie skargę. Rola sądu państwowego ogranicza się do zbadania wyroku sądu polubownego i postępowania arbitrażowego pod kątem enumeratywnie wyliczonych w kodeksie podstaw skargi. Ma to także znaczenie dla określenia sądu właściwego do rozpoznania skargi o uchylenie. Trafnie podnosi się, że przyjęte kryteria, które często wynikają z jakiegoś związku przedmiotu sporu lub strony pozwanej z okręgiem sądu właściwego dla rozpoznania sprawy, nie powinny być stosowane automatycznie dla ustalenia sądu właściwego do rozpoznania skargi o uchylenie

Arbitration. Liber Amicorum Jerzy Rajski, Warszawa 2015, s. 330 i n. oraz M. Zachariasiewicz, (w:) B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz (red.), *Diagnoza arbitrażu...*, s. 414 i n.

¹⁰ Szerzej zob. np. A. Olaś, *Pomiędzy autonomią arbitrażu a ochroną praw stron i interesu publicznego. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego po zmianach wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów*, „Palestra” 2016, nr 11, s. 46 i n.

nie (ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów powieliła tu rozwiązanie przyjęte w art. 1158 § 1 k.p.c.)¹¹. To samo rozwiązanie przyjęto zresztą także dla ustalenia właściwości sądu apelacyjnego w sprawach dotyczących uznawania i stwierdzania wykonalności orzeczeń arbitrażowych (art. 1213¹ k.p.c.).

W innych systemach prawnych właściwość miejscowa sądów państwowych określana jest odmiennie, z reguły na podstawie kryterium miejsca postępowania arbitrażowego, miejsca siedziby, zamieszkania lub zwykłego pobytu dłużnika¹². W Polsce właściwość miejscowa i rzeczowa sądów państwowych orzekających w sprawach związanych z arbitrażem nadal nie jest więc oparta na autonomicznych kryteriach miarodajnych dla tego typu spraw. Podstawą właściwości jest ciągle tradycyjne kryterium wynikające z hipotetycznego założenia, że o właściwości decyduje brak zapisu na sąd polubowny z nawiązaniem do ogólnych reguł wyznaczania właściwości sądu w sprawach cywilnych.

Trafnie już zauważono, że spłaszczenie instancyjne postępowań postarbitrażowych z zasadniczym przesunięciem takich postępowań głównie do sądów apelacyjnych spowodowało, iż kryterium właściwości w sprawie stało się w istocie fikcyjne¹³. Sądy apelacyjne nie orzekają bowiem jako sądy pierwszej instancji, a poszukiwanie właściwego sądu apelacyjnego na podstawie tego, że w okręgu tego sądu znajduje się sąd pierwszoinstancyjny, który byłby właściwy do orzekania w sprawie w braku zapisu na sąd polubowny, jest zabiegiem sztucznym i często skomplikowanym.

Kryterium właściwości sądu w sprawie zawodzi ponadto całkowicie w sytuacji, w której polskiemu sądowi przysługuje jurysdykcja na podstawie przepisów arbitrażowych (zwłaszcza ze względu na siedzibę arbitrażu w Polsce), ale nie przysługiwałaby mu jurysdykcja w razie braku zapisu na sąd polubowny.

Poprzec należy propozycję, że ze względu na wskazane wady obecnego rozwiązania ustawodawca powinien przyjąć inne kryteria określenia właściwości miejscowej sądu apelacyjnego w sprawach arbitrażowych. Podstawowym kryterium w tym zakresie mogłoby być np. miejsce postępowania arbitrażowego, miejsce wydania wyroku, a pomocniczo miejsce zamieszkania lub siedziby strony pozwanej¹⁴.

¹¹ Por. A. Zielony, *Model rozpoznania skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (uwagi de lege lata i de lege ferenda)*, (w:) T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz (red.), *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, Warszawa 2016, s. 796–797, oraz M. Zachariasiewicz, J. Zralek, *O potrzebie zmiany przepisów dotyczących jurysdykcji i właściwości sądów po zredukowaniu kontroli instancyjnej w sprawach arbitrażowych*, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 7–8, s. 153 i n.

¹² Zob. M. Zachariasiewicz, J. Zralek, *O potrzebie zmiany przepisów...*, s. 143 i n.; A. Zielony, *Model...*, s. 799.

¹³ Zob. M. Zachariasiewicz, J. Zralek, *O potrzebie zmiany przepisów...*, s. 154.

¹⁴ Por. A. Zielony, *Model...*, s. 799–800.

Unormowania dotyczące postępowań delibacyjnych są nadal wyrazem założenia, że w przypadku wyroków arbitrażowych wydanych w kraju funkcję kontrolną wobec arbitrażu realizuje przede wszystkim postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, w którym jest zapewniony dostęp do Sądu Najwyższego (art. 1208 § 3 k.p.c.). Postępowanie o stwierdzenie wykonalności powinno być szybkie, w możliwie dużym stopniu uproszczone, a pełnienie w jego ramach funkcji kontrolnej powinno być ograniczone do koniecznego minimum (art. 1214 § 3 w zw. z art. 1217 k.p.c.). Zawarte w dodanym art. 1213¹ § 2 k.p.c. ogólne odesłanie do przepisów o apelacji może jawić się jako nieadekwatne w przypadku postępowania o stwierdzenie wykonalności wyroków sądów polubownych wydanych w Polsce. Przepisy o apelacji stanowią bowiem integralny element unormowania postępowania głównego w sprawie w fazie przed sądem drugiej instancji. Przyjęte w art. 1213¹ § 2 k.p.c. jednolite rozwiązanie, bez względu na to, jakiego wyroku arbitrażowego dotyczy wnioski o stwierdzenie wykonalności, można tłumaczyć chęcią silnego wyeksponowania kontrolnego charakteru ogółu postępowań postarbitrażowych. Chodziło o podkreślenie, że merytoryczna faza sporu odbyła się już poza sądownictwem państwowym. W świetle odesłania przyjętego w art. 1213¹ k.p.c. w postępowaniu o nadanie *exequatur* niezbędna więc będzie konieczność daleko idących modyfikacji przepisów o postępowaniu apelacyjnym, która przypadnie orzecznictwu sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego. Nakaz odpowiedniego stosowania przepisów o apelacji nie musi np. prowadzić do takich samych rezultatów interpretacyjnych, gdy chodzi o kształt konkretnych rozwiązań procesowych w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności krajowego i zagranicznego wyroku arbitrażowego¹⁵.

Chociaż ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów nie miała na celu dokonania głębszej reformy postępowania arbitrażowego, to jednak nie została dostatecznie przemyślana w zakresie właściwości sądów powszechnych w sprawach arbitrażowych oraz racjonalnego ukształtowania postępowania przed sądami apelacyjnymi¹⁶. Przepisy te nie zostały ponadto tak skonstruowane, aby umożliwić w racjonalny sposób kontrolę orzeczeń arbitrażowych o odmiennym charakterze i o różnym znaczeniu (także prostych i o niewielkiej wartości przedmiotu sporu).

Pominięto sporną kwestię możliwości zawierania w omawianych sprawach umów co do właściwości sądu państwowego. Nie podjęto także zagadnienia zbiegu

¹⁵ Rodzaj posiedzenia oraz skład sądu apelacyjnego w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydane w Polsce wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 września 2016 r., III CZP 40/16, OSNC 2017, nr 1, poz. 8.

¹⁶ Niejasno zostały także sformułowane przepisy przejściowe. Brak jest odpowiedzi na pytanie, jakie przepisy stosować w sytuacji, w której wyrok arbitrażowy został wydany na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, a postępowanie o jego uchylenie zostało wszczęte po wejściu w życie nowych przepisów, tj. po 1 stycznia 2016 r., oraz jakie są skutki wniesienia skargi w tym okresie do niewłaściwego sądu.

postępowania ze skargi o uchylenie i postępowania delibacyjnego, tj. ewentualnego połączenia oddalenia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego z możliwością jednoczesnego uznania lub stwierdzenia wykonalności, na wnioski strony, krajowego wyroku sądu polubownego. Dążenie do dalszych, racjonalnych zmian w regulacji arbitrażu w prawie polskim pozostaje więc nadal wyzwaniem dla wszystkich środowisk zainteresowanych zwiększeniem roli sądownictwa arbitrażowego w rozwiązywaniu sporów gospodarczych.

Należy także pamiętać, że o sprawności i skuteczności sądownictwa polubownego (arbitrażu) decyduje także sposób zachowania samych stron postępowania arbitrażowego oraz ich pełnomocników. Arbitraż będzie zatem nie tylko tak dobry, jak dobrzy są arbitrzy, lecz także jak efektywnie działają instytucje arbitrażowe, strony i ich pełnomocnicy oraz sądy powszechne w zakresie, w którym kontrolują lub współdziałają z arbitrażem.

BIBLIOGRAFIA

- Aslanowicz P., *Nowelizacja części piątej KPC – koniec czy początek zmian?*, „e-Przegląd Arbitrażowy” 2015, nr 1–2
- Czech K., *Dowody i postępowanie dowodowe w międzynarodowym arbitrażu handlowym oraz inwestycyjnym. Zagadnienia wybrane*, Warszawa 2017
- Ereciński T., Weitz K., *Shortening the Course of Post-Arbitration Litigation – Remarks de lege ferenda*, (w:) *The Challenges and the Future of Commercial and Investment Arbitration. Liber Amicorum Jerzy Rajski*, Warszawa 2015
- Gessel-Kalinowska vel Kalisz B. (red.), *Diagnoza arbitrażu. Funkcjonowanie prawa o arbitrażu i kierunki postulowanych zmian*, Wrocław 2014
- Gessel-Kalinowska vel Kalisz B., Zachariasiewicz M. (red.), *Biała Księga. Propozycje zmian legislacyjnych mających na celu ulepszenie ram prawnych sądownictwa polubownego w Polsce*, Warszawa–Katowice–Kraków–Wrocław–Poznań 2014
- Nieva-Fenoll J., *Mediation and Arbitration: A Disappointing Hope*, „International Journal of Procedural Law” 2016, Vol. 6
- Olaś A., *Pomiędzy autonomią arbitrażu a ochroną praw stron i interesu publicznego. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego po zmianach wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów*, „Palestra” 2016, nr 11
- Orecki M., *Polskie przepisy o sądzie polubownym (arbitrażowym) – uwagi de lege ferenda*, „Polski Proces Cywilny” 2014, nr 2
- Rajski J., *Etos arbitrażu*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2013, nr 5
- Szczudlik K., *Reforma polskiego postępowania arbitrażowego i postępowań postarbitrażowych w perspektywie tendencji międzynarodowych*, (w:) J. Gil (red.), *Postępowanie cywilne w dobie przemian*, Warszawa 2017
- Szumański A. (red.), *System Prawa Handlowego. Tom 8. Arbitraż handlowy*, Warszawa 2015

- Weitz K., *Neue Entwicklungen im polnischen Schiedsverfahrensrecht*, (w:) *Fairness Justice Equity. Festschrift für Reinhold Geimer zum 80. Geburtstag*, Warszawa 2017
- Wytyczne Międzynarodowego Stowarzyszenia Adwokatów z 2014 r. (IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration), <https://www.ibanet.org>
- Zachariasiewicz M., (w:) B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz (red.), *Diagnoza arbitrażu. Funkcjonowanie prawa o arbitrażu i kierunki postulowanych zmian*, Wrocław 2014
- Zachariasiewicz M., Zralek J., *O potrzebie zmiany przepisów dotyczących jurysdykcji i właściwości sądów po zredukowaniu kontroli instancyjnej w sprawach arbitrażowych*, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 7–8
- Zielony A., *Model rozpoznania skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (uwagi de lege lata i de lege ferenda)*, (w:) T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz (red.), *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, Warszawa 2016

SOME PROBLEMS OF ACTIVITY OF ARBITRATION IN POLAND

Summary

Lawyers involved in arbitration have doubts about the accuracy of the direction in which the current practice of arbitration is proceeding.

One of the main practical issues of arbitration was the issue of conflicts of interest, arbitration costs, the ethos of arbitration. In Poland, arbitration proceedings took too long.

The author partly criticizes the provisions of the Act of 10 September 2015 on the amendment of certain acts in connection with the support of amicable dispute resolution methods, which among others concerns the shortening of the post-arbitration proceedings. The legislator adopted defective criteria for determining the venue of court of appeal in cases related to the complaint to set aside the arbitration award.

KEYWORDS

arbitration, court of arbitration (arbitration Tribunal), challenge of arbitration award

SŁOWA KLUCZOWE

arbitraż, sąd arbitrażowy, skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego